

Jules Verne
Ondřej Neff

TAJUPLNÝ OSTROV



Albatros



TAJUPLNÝ OSTROV



Jules Verne

TAJUPLNÝ OSTROV

Podle románu Julese Verna
volně vypráví Ondřej Neff

Ilustroval Zdeněk Burian



ALBATROS

Originály ilustrací jsou uloženy v oddělení uměleckých sbírek
Památníku národního písemnictví

© Ondřej Neff, 2009

Illustrations © Zdeněk Burian - heirs, 2009

Scheme of „Lincolnův ostrov“ © Ladislav Badalec, 2009

Maps © Jaromír Vraštil - heirs, 2009

Epilogue © Ondřej Neff, 2009

www.albatros.cz

www.zdenekburian.com

ISBN 978-80-00-02170-6

První díl

VZDUŠNÍ TROSEČNÍCI

VÝKŘIK VE VZDUCHU



„**S**toupáme, nebo klesáme?“

„Něco horšího, pane Smithi! Padáme!“

„Odhoďte zátěž!“

„Poslední pytel je prázdný.“

„Zdá se mi, že slyším vlny.“

„Pod košem je moře! Asi padesát metrů pod námi.“

Nato se ozval mocný, velitelský hlas:

„Odhoďte všechno, co něco váží. A pak se děj vůle boží!“

Tato slova zazněla nad rozlehlou vodní pustinou Tichého oceánu dne 23. března 1865 ve čtyři hodiny odpoledne.

Toho dne vrcholila obrovská smršť, která začala 18. března a skončila až 26. března. Zasáhla Ameriku, Evropu i Asii. Rozlícený vzdušný živel ničil a zabíjel v pásmu dlouhém tři tisíce čtyři sta kilometrů, od třicáté páté rovnoběžky severní šířky po čtyřicátou rovnoběžku jižní šířky. Zanechal za sebou pobořená města a zpustošenou krajinu. Lidské oběti na souši i na moři se počítaly na desítky tisíc. Jako bezmocná kulička se zmítal v této obrovité rozběsněné vzdušné mase balon, v jehož koši bylo pět mužů a jeden pes. Kdo byli tito lidé a proč se pustili do tak šíleného dobrodružství?

Teď nebyl čas na otázky, které se bezprostředně netýkaly jejich přežití. Nevěděli, kde jsou a kam je vzdušné proudy nesou. Neuvědomovali si, že letí rychlostí sto šedesáti kilometrů v hodině. Kolem nich bylo přítmí, v němž se převalovala mračna jako obrovité skály. Tu a tam prokmitl šerem blesk. Netušili, zdali je noc, nebo den. Přestali vnímat i ztřeštěné otáčení balonu kolem svislé osy – vichřice si s ním pohrávala jako s dětskou káčou.

Ve vzduchu byli už tři dny. V kritické chvíli, kdy zblízka zaslechli hukot vln, vyhodili poslední zbytky zátěže. Přes okraj koše letělo vše, co tam našli,

včetně pušek, střeliva a potravin. Vycítili, že tato oběť zastavila prudký pokles, a vskutku, aniž měli šanci to změřit, vystoupali do bezpečnější výše tisíce čtyř set metrů. Takto uplynula noc z 23. na 24. března. Se svítáním přišlo jakési zklidnění a větrná smršť se zmírnila v pouhou vichřici. Třebaže teď víchr vanul poloviční rychlostí než včera, žádný námořník by se neodvážil vytáhnout byť jedinou plachtu. Když se však nebe nad balonem začalo rozjasňovat, v cestujících se rozzářila jiskřička naděje. Zdálo se jim, že vzduch nabyl té zvláštní průzračnosti, jaké jsme svědky po průletu velkých meteorů. Bylo zřejmé, že bouře ztrácí sílu, pozbývá zběsilosti a ztrácí se sama v sobě.

Brzy se ukázalo, že radost a pocit úlevy jsou předčasné.

Balon začal opět klesat, sice pomalu, ale bez ustání, a brzy měli zjistit, že z něho uniká vodík. Už nebyl tak kulatý jako ráno. Protahoval se a připomínal veliké vejce. Když byl plný vodíku, měl objem tisíc sedm set krychlových metrů. To ho dokázalo udržet ve výšce vcelku libovolnou dobu. Kolik teď zbývalo plynu? Těžko odhadovat, jisté ale bylo, že balon klesal.

Marné byly všechny pokusy sestup zastavit.

Cestující vyházeli z kapes vše, co dokázali nahmatat. Obětovali i poslední zbytky potravin, které v nich našli. Jeden muž se po lanech vyšplhal až ke kruhu, k němuž byla připevněna síť, a snažil se najít díru, kudy plyn uniká. Neuspěl. Otvor nenašel a balon klesal dál, a co horšího, stále rychleji.

Byli ztraceni.

Pod nimi se prostíralo nekonečné moře. Nevěděli, kde přesně jsou, jen jim bylo jasné, že se vznášejí nad odlehlou končinou Tichého oceánu, kde naděje na setkání s nějakou lodí se rovná nule.

Přestože se ocitli v zoufalém postavení, nikdo nenaříkal, ani neláteřil. Nemuseli se vzájemně povzbuzovat k odvaze. Všichni byli odhodláni prát se s nepřízní osudu do posledního dechu. Byli by ochotni i plout v koši, pokud by došlo na nejhorší a balon dopadl na hladinu. Tato možnost však nepřicházela v úvahu, neboť koš byl z vrbového proutí a voda by rychle pronikla dovnitř.

Ve dvě odpoledne poklesli na úroveň dvaceti metrů nad hladinou.

V tu chvíli se opět ozval onen silný, rozhodný hlas.

„Vyhodili jsme všechno?“

„Ne. Máme tu váček s dvaceti tisíci dolarů ve zlatě.“

„Pryč s ním,“ zněl suchý příkaz.

Zásoba zlata okamžitě letěla do moře.

„Pomohlo to?“

„Moc ne.“

„Co můžeme ještě vyhodit?“

„Nic.“

„Něco ano... Koš!“

„To je pravda. Takže – vzhůru do lanoví, odřízneme koš!“

Rychle vyšplhali až ke kovovému kruhu a bez prodlení odřízli všechna lana poutající koš. Balon začal prudce stoupat, avšak brzy se jeho vzestup zpomalil. Jak se zdálo, každý kilogram váhy měl vliv na jeho pohyb ve vzduchu a balon okamžitě reagoval i na nepatrné změny. Znovu našel rovnováhu ve výšce necelých šesti set metrů. Jenže co naplat, díra, kterou unikal vodík, vzezela kdesi v jeho plášti dál, a další klesání bylo neodvratné.

Víc nemohli cestující udělat. Žádnou další možnost neměli, mohla je zachránit jen šťastná náhoda.

Po čtyřech hodinách ztratili skoro pět set metrů výšky.

V tu chvíli začal štěkat jejich čtyřnohý druh, kterého také vytáhli nahoru a drželi v síti.

„Top něco zahlédl!“ vykřikl někdo a vzápětí ho doplnil jiný hlas:

„Země! Země!“

A skutečně, v dáli spatřili temný masiv neznámé pevniny. Stěží by se dalo určit, jak byla daleko, rozhodně ale nebyla blíž než nějakých padesát kilometrů. Při dané síle větru to nebylo zas tolik. Letěli rychle, třebaže už nedosahovali stošedesátikilometrové rychlosti jako včera. Teď záleželo na tom, zdali rychleji letí, nebo klesají. Pokud vítr nezmění směr, dostali by se k pevnině za hodinu. Jenže za tu dobu by si už mohly s balonem a jeho posádkou hrát mořské vlny.

S každým prudším závanem větru rostla naděje, ovšem jen proto, aby hned uhasla. Ve spodních vrstvách se od moře zvedala mlha jako chobotnice s milionem malých, ale pevných chapadel. Krůpěje vody vnikaly do tkaniny obalu, který už dávno ztratil mnoho ze své neprodyšnosti a odolnosti vůči vodě. Kapka ke kapce, každá z nich sama o sobě nepatrná, zatěžkávaly plášť balonu zlomky gramů a ty se sčítaly do kilogramů.

Voda nahradila to, čeho se nešťastníci zbavili, když házeli přes okraj koše oděvy a zbraně a potraviny i vodu na pití.

Mlčeli.

Nikdo z nich se neodvážil promluvit.

Zoufale vyhlíželi blížící se pevninu. Všem táhly hlavou stejné otázky. Copak je to asi za zemí? Je to snad ostrov? Nedoufali, že to bude asijská pevnina. Tichý oceán by přece nemohli přeletět ani při tak velké rychlosti, jaké uragán dosáhl včera. Musí to tedy být ostrov. Pustý? Obydlený...? Kdyby je zahlédli nějakí lidé, patrně by jim připluli na pomoc. Ostrované jsou vždy zdatní mořeplavci a jistě by se nebáli vydat na moře i v takhle bouřlivém počasí.

Jenže zdaleka nebylo jisté, že na ostrově nějakí lidé žijí.

Smrákalo se. Blížící se pevnina se začala ztrácet v mlze a v nešťastnících se zvedla další vlna nepokoje.

Co když jim tenhle kus pevniny zmizí před očima a oni ho minou?

„Zdá se mi, že vidím loď!“ zvolal jeden z cestujících.

„Kde?“

„Vlevo od okraje útesu.“

„Nevidím nic. Ale ano... cosi se tam černá!“

„Je to skalisko.“

„Na skalisko to má příliš pravidelný tvar!“

„Nenechte se ošálit,“ namítl hluboký hlas, který patřil zřejmě muži uvyklému překřikovat hukot vln a svištění větru. „Kdyby to byla loď, měla by stožáry.“

„Třeba je to piroga domorodců!“

„Třesky plesky. Tak velké pirogy nejsou. Buď je to skalisko, nebo nějaký kytovec. K čertu s tím vším, už nic nevidím!“

„Ani já už nic nevidím. Asi to byl nějaký přelud,“ ozval se zklamaně muž, který na podivný objekt upozornil první.

Po několika okamžicích jim nastaly jiné starosti, a tak na podivný úkaz zapomněli. Klesli tak nízko, že silnější vlny se už dotýkaly visících lan. Ty nasákly vodou a balon o to víc klesl.

Připadalo jim, že už se ocitli mezi vlnami, a skutečně, některé vlny už viděli ne pod sebou, ale zdánlivě nad sebou. Zvedaly se kolem nich jako obrovitá táhlá pohorí a občas jim zakrývaly výhled na vytouženou pevnou zemi. Více než cokoli jiného balon připomínal postřeleného ptáka vlekoucího se tříští na hřebenech vln.

Po další půlhodině odhadovali vzdálenost břehu na dva kilometry. Plyn však zbýval jen v horní části obalu. Balon teď vypadal jako poloprázdná kapsa. K ní se upínala jejich poslední zoufalá naděje. Vítr se do kapsy opíral jako do plachty a bystřeji je hnal ke břehu.

Pobřeží bylo už jen pouhých tři sta metrů vzdálené, když se z pěti hrdel ozval bezútešný výkřik. Balon pleskl o vlny a hned nato udělal nečekaný skok a prudce se vyhoupl do výšky čtyř set metrů. Tam se ho zmocnil protivítr a hnal ho zpět od pobřeží – na širé moře! Muže ochromilo zoufalství. Divoký vítr se však po chvilce zase stočil a dopravil skoro úplně splasklý balon na písčné pobřeží, mimo dosah vln. K smrti zesláblí a zkrehlí trosečníci si vzájemně pomáhali vymotat se z lanoví. Jakmile se balon zbavil přítěže, jakoby s radostí se spojil s divokým větrem a v několika vteřinách zmizel.

Hned nato trosečníci zjistili, že to není jediná ztráta, která je postihla.

Na písčném pobřeží zůstali jen čtyři muži. Jeden muž a pes Top zmizeli.

Když obal balonu udeřil o vrcholky vln, náraz pravděpodobně vytrhl oba ze sítě. To byla také příčina nenadálého skoku, který je zachránil, protože se odlehčený balon vznesl a po chvilce váhání se dal uchvátit příznivým větrem a dosáhl pobřeží.

Každý ze zachráněných prožil chvilku štěstí, když se ocitl na pevné zemi, a každého z nich se zmocnilo o to větší zoufalství, když si uvědomil, že nejsou všichni. Třeštili oči do míst, kde se převalovaly obrovité vlny a v nekonečných řadách postupovaly proti břehu, jako by byly pevně rozhodnuty celý ostrov i s trosečníky pohltit.



„Zachrání se! Nebylo to daleko od břehu. Dá se to doplatat...“ zvolal onen muž, který nejlépe z nich dovedl překřikovat bouři.

Nikdo neodpověděl.

Ano, mohl doplatat. I když v dané chvíli a za daných okolností to bylo velmi, velmi nepravděpodobné.

Zdálo se jim, že oceán křiví vlny do vítězného šklebu. Živel, odhodlaný nevydat nic, čeho se zmocnil. Do hukotu moře se mísilo chechtání racků, kteří se sem slétali, aby se podívali, jakou novou kořist vyvrhly vlny na písčné pobřeží. Trochu je poděsilo, když se kořist pohnula, ale byli připraveni si počkat.

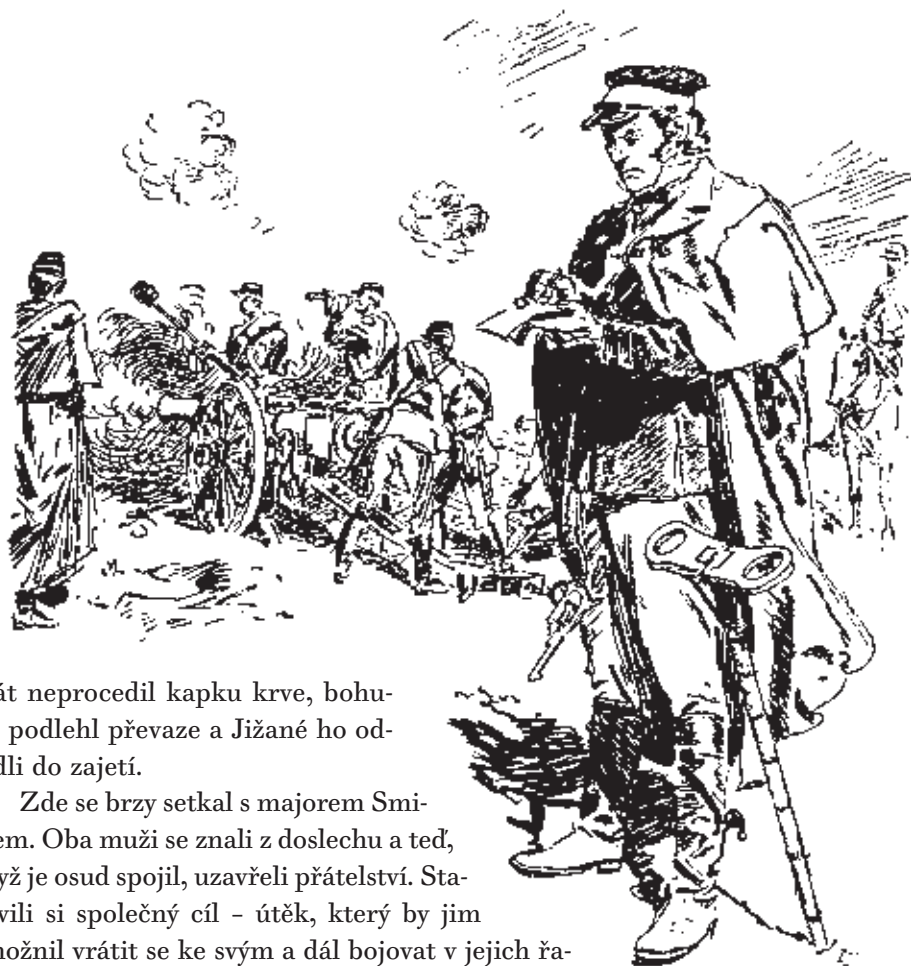
ODLET V BOUŘI



Trosečníci vyvržení vichřicí na písčný pruh nebyli profesionální vzducho-
plavci a dobrodružné výpravy nevyhledávali. Byli to váleční zajatci, kteří
zvolili balon jako prostředek k útěku. Patřili k armádě generála Granta, který
velel ozbrojeným silám amerického Severu v boji proti otrokářským armádám
Jihu. V únoru 1865 obléhal generál Grant město Richmond, metropoli Virgi-
nie, jednoho ze států, které se pokusily uhájit otroctví na svém území. Při jed-
nom z bezvýsledných útoků padlo několik jeho mužů do jižanského zajetí. Nej-
významnější z nich byl major severoamerické armády, inženýr Cyrus Smith.

Bylo mu pětáctýřicet let. Pozoruhodný byl už jeho vzhled. Hubený a kost-
natý, s prošedivělými vlasy a krátce střiženou bradkou, živé oči a vážná ústa.
Pocházel z Massachusetts a za své životní dráhy vystřídal mnoho zaměstnání.
Za války mu Unie svěřila správu železnic Severu. Zúčastnil se všech význam-
ných bitev války Severu proti Jihu. Válečné tažení zahájil v Illinois jako prostý
dobrovolník, poté bojoval u Paducahu, Belmontu, Pittsburgu-Landingu, Co-
rinthu a Port Gibsonu. Nechyběl v tažení na Černou řeku, k Chattanoogae, Wil-
dernessu a Potomacu. Nesčetněkrát unikl o vlásek smrti. Až pod Richmondem
mu štěstí nepřálo, byl raněn a padl do zajetí. Mohlo mu být jen slabou útěchou,
že ho přemohl jezdecký oddíl proslulého generála Stuarta.

Další z osádky balonu byl zpravodaj listu New York Herald, reportér Ge-
deon Spilett. Patřil k nejlepším novinářům. Nikdy neváhal vrhnout se do boje
s revolverem v jedné a zápisníkem v druhé ruce. Byl to čtyřicátník vysoké po-
stavy, svalnatý a otužilý, navyklý na útrapy cestování. Nazrulé licousy mu rá-
movaly klidnou tvář. Spilett pracoval pro Herald už deset let. Dokázal ne-
jen dobře psát, ale i kreslit. Zajali ho právě ve chvíli, kdy načrtl bitevní scénu
a pod obrázek poznamenal: „Jeden z Jižanů mi míří do obličeje.“ Jižan ale
netrefil, už proto, že Spilett zatím ze všeho vyvázl bez škrábnutí. Ani tento-



krát neprocedil kapku krve, bohužel podlehl převaze a Jižané ho odvedli do zajetí.

Zde se brzy setkal s majorem Smithem. Oba muži se znali z doslechu a teď, když je osud spojil, uzavřeli přátelství. Stanovili si společný cíl – útěk, který by jim umožnil vrátit se ke svým a dál bojovat v jejich řadách. Zajetí důstojníci se směli volně pohybovat po městě, ovšem Richmond byl tak dobře střežen, že útěk byl nemožný.

Brzy poté, co se Cyrus Smith zotavil ze svého zranění, pronikl do města jeho sluha Nab. Narodil se v domě Cyruse Smithe. Jeho rodiče bývali otroci, avšak Smith otroctví z duše nenáviděl a Naba, jehož pravé jméno bylo Nabuchodonosor, už dávno propustil. Nab však odmítal od majora odejít, a když se dozvěděl, že jeho pán padl do zajetí, s nasazením života proklouzl do obleženého města. Bylo mu třicet let, stále se usmíval a byl ochoten kdykoli přiložit ruku k dílu. Major Smith ho zasněžil do svého úmyslu utéct. Nab byl připraven mu v tom pomoci, i kdyby měl přijít o život.

Válka zatím pokračovala. Generál Grant nadále obléhal Richmond, avšak krvavé vítězství u Petersburgu ho oslabilo, a třebaže se spojil s armádou generála Butlera, nic nenasvědčovalo, že se mu podaří v dohledné době Richmond dobýt.

Velitelem města byl jistý Jonathan Forster. I on byl statečný voják. Od července 1862 vzdoroval útokům vojsk Severu a podařilo se mu odvrátit hrozbu ze strany generála McClellana. Po třech letech bojů byla značná část města v troskách. Obyvatelstvo trpělo a bylo zřejmé, že Richmond se dlouho neudrží, pokud nedostane posily. Forster se tedy rozhodl, že musí vyslat styčného důstojníka ke generálu Leeovi, který velel armádám Jihu. Důstojník měl generála požádat o pomoc. Forster ovšem věděl, že nelze proniknout řadami Seveřanů, a volba padla na balon.

Let byl připraven k 18. březnu. V balonu byly složeny zbraně pro pětičlennou posádku. Byla tu i pokladna města, aby nepadla do rukou Seveřanů, kdyby se jim podařilo jižanskou obranu prolomit. Balon byl uchystán ke vzletu na prostranství před budovou konečné stanice trati Richmond, Fredericksburg & Potomac Railroad na konci Broad Street, nedaleko tržnice. Počasí však bylo tak špatné, že na start nebylo pomyšlení. Forster proto start odložil do doby, až se počasí uklidní.

Jenže ani 19. března se vítr neumírní. Naopak, sílil, takže připoutaný balon se divoce zmítal a hrozilo, že se utrhne. Nic se nezměnilo ani v noci na 20. března. Ráno se však rozpoutalo pravé peklo a vichřice se změnila v uragán.

A právě toho dne oslovil na richmondské Broad Street Cyruse Smithe neznámý muž. Na první pohled to byl námořník, urostlý, s ošlehanou dobráckou tváří. V Richmondu se ocitl víceméně náhodou. Ještě než začalo Grantovo obléhání, musel tu něco vyřídit a pak už nemohl odejít ani on, ani jeho patnáctiletý svěřenec, sirotek Harbert Brown.

„Taky máte Richmondu po krk, pane Smithi?“ zeptal se inženýra přímo.

Cyrus Smith neodpověděl a jen se na mluvčího klidně díval.

„Chcete utéct, pane Smithi?“ pokračoval neznámý.

„Kdy?“ neudržel se dotázaný. Bylo to od něho neopatrné. Mluvčího neznal. Zarazil se a dál si ho prohlížel. „Kdo jste?“ řekl po chvíli.

„Jmenuji se Pencroff.“

„Dobrá,“ kývl Cyrus Smith. „Jak si útěk představujete?“

„Myslím, že na náměstí na nás čeká balon...“ nadhodil námořník. „Tak mě napadlo...“

„Napadlo?“

Námořník se usmál.

„Můj svěřenec Harbert tráví volný čas tím, že krmí holuby. Ti si létají, kam se jim zlíbí, jako by nebyla válka, jako by nebylo žádné obléhání a jako by nebylo zajetí...“

„Mlčte,“ zadržel ho Cyrus Smith. „Promluvíme si o tom o samotě.“

Odvedl ho domů a tam námořník rozvedl svůj plán. Cyrus Smith pozorně naslouchal, stejně jako jeho pes Top. Balon je strážný, avšak vichřice je tak prudká, že se strážce skrývají ve skladištích tržnice. Nepředpokládají, že by někdo byl tak šílený a pokusil se balonu zmocnit. Šílenství je rodný bratr odvahy a někdy jsou od sebe k nerozeznání.

Cyrus Smith přemýšlel a usoudil, že se Pencroffův plán dá uskutečnit.

„Nejsem sám,“ řekl nakonec.

„Kolik vás je?“

„Dohromady tři. Kromě mě můj sluha Nab a přítel Spilett.“

„A pes,“ usmál se Pencroff.

Také Cyrus Smith se usmál a pohladil Topa po obrovité hlavě.

„Top musí zůstat doma. Jsem rád, že mi nerozumí, určitě by něco namítal.“

Pencroff s úsměvem přikývl a pak už s vážnou tváří pokračoval:

„My s Harbertem jsme dva, celkem tedy pět mužů. Právě pro ten počet je balon postaven.“

„Odletíme tedy,“ souhlasil Smith.

Neměl čas plán se Spilettem projednat, ovšem jak ho znal, nepochyboval, že se odvážného podniku zúčastní. Jakmile novinář přišel domů, seznámil ho s Pencroffem a informoval ho o plánu na útěk. Spilett byl okamžitě pro a jenom se divil, že na tak prostý nápad nepřišel sám.

Nab byl odhodlaný doprovázet Cyruse Smithe kamkoli a kdykoli.

„Dobrá. Sejdeme se v deset večer před divadlem. Budeme se tam potloukat jako zvědavci.“

„Doufám, že si vítr nelehne,“ podotkl Cyrus Smith. „Naší nadějí je co nejhorší počasí.“

Pencroff se rozloučil a odešel domů za Harbertem. Chlapec už plán také znal a věděl, že Pencroff chce oslovit proslulého majora. Velice se zaradoval, když mu Pencroff řekl, že Smith souhlasí.

Spiklenci měli štěstí. Uragán během dne dokonce zesílil a vyslanci Jonathana Forstera se neodvážili odstartovat. Několikrát za ten den se Smith šel na balon podívat. Báł se, že silný vítr roztrhá plášť anebo že celý balon utrhne od vázacích lan. Často při těchto výzvědách zahlédl poblíž Pencroffa. Ten se pomalu procházel s rukama v kapsách, chvílemi zíval a budil dojem člověka, který utlouká čas.

Tma houstla, přišla temná noc. Ochladilo se. Strhl se studený lijavec a kapky se mísily s těžkými sněhovými vločkami. Město se zahalilo do mlhy. Ustala i dělostřelba, neboť za těchto okolností nebylo možné mířit. Seveřané stejně jako Jižané vyhledávali úkryt. Kdo by se nechal bičovat krystalky ledu? Počasí bylo tak hrozné, že stráž balonu jen vykukovala z pootevřených dveří.

Pencroff za svého života prožil nejednu bouři, ovšem uznával, že to, co se děje teď, nikdy na moři nezažil. I dobře stavěná loď by se mohla v takové vichřici dostat do obtíží. Zapochyboval, zdali je plán uskutečnitelný.

„Ale co,“ mávl nakonec rukou. „Všechno má svůj konec, i ta nejprudší bouře ustane.“

Vítr pozhasínal plynové lampy. Prostranství s balonem bylo dokonale temné. Vítr skučel ve střechách a občas se ozval rachot strhávaných tašek a lámáných větví. Zhasla i světla v oknech nedalekého Kapitolu, která jasně zářila i v době obležení, aby snad obyvatelé města neklesali na mysli. V půl desáté se Cyrus Smith s Gedeonem Spiletem a Nabem blížili k místu setkání. Topa nechali doma. Vanul tak silný vítr, že se museli plížit podél stěn. Balon, připoutaný několika silnými lany, se natolik zmítal v poryvech větru, až občas narážel bokem do dlažby.

„Už vidím pana Pencroffa a pana Harberta,“ zvolal Nab. „Jsou u koše.“

„To si pospíšili,“ zabručel Gedeon Spilett. Podle domluvy se měli setkat před divadlem. „Ale počkat. To nejsou oni. Je tam víc lidí!“

Na tu vzdálenost bylo těžké v temné bouřlivé noci rozeznat podrobnosti. Vichřice s sebou hnala velké dešťové kapky a sněhové vločky.

„Jsou to stráže,“ ozval se za nimi Pencroff. Otočili se. Námořník přicházel s Harbertem, oba nahrbení a promoklí.

„Obnovili ostrahu?“ zeptal se Cyrus Smith.

„Bojí se, že vichřice balon utrhne. Snaží se ho lépe připevnit.“

„Teď, v noci?“ žasl Spilett.

„Lépe v noci než nikdy,“ odtušil Pencroff.

Nikdo na to nic neřekl. Všem táhla hlavou jediná myšlenka – plán selhal. Stráže jsou ozbrojeny. Navíc se v blízkém hotelu usídlili po dobu války vojáci a ti přiběhnou napadené strážní na pomoc po prvním varovném výkřiku.

„Stráž se stará o balon,“ přerušil mlčení Cyrus Smith. „Nezbývá, než těm statečným mužům pomoci.“ Hned nato vykročil směrem k balonu.

„Pane Smithi...“ začal Nab, přesvědčený, že jeho pán zešílel, ale Spilett mu položil ruku na rameno, aby ho umlčel.

„Musíme jim pomoci, pan Smith má pravdu. To je jediná možnost,“ pronesl a vydal se za Smithem.

Pencroff nechápavě zavrtěl hlavou, pak pokrčil rameny a spolu s Harbertem oba muže následovali. Zmatený Nab běžel za nimi. Byl odhodlaný jít za svým pánem třeba do pekla, ovšem vyhradil si právo s cestou do pekla nesouhlasit.

„Stát! Kdo tam!“ houkl ze tmy hlas poznamenaný silným jižanským přízvukem. Zarachotil závěr pušky a bylo slyšet, jak náboj vklouzl do komory.

„Jména vám nic neřeknou. Jsme občané města Richmondu a jdeme vám na pomoc.“

„Rychle! Lano se trhá,“ ozval se z jiné strany zoufalý výkřik. „Ještě chvílku a utrhne se docela!“

„K čertu!“ vykřikl Jižan, který se prve zajímal, kdo přichází. „Rychle, přiložte ruku k dílu!“

Teď pochopil i Pencroff důmysl Smithova plánu. Rozběhl se vpřed a zachytil se oběma rukama okraje koše právě ve chvíli, kdy nejvíce namáhané lano prasklo. Byla to rána silná jako výstřel z pistole.

„Držte ho pevně!“ volal Cyrus Smith. „Pevně, nebo uletí!“

„To je nějaký Yankee!“ křičel ze tmy Jižan, který rozeznal Smithův přízvuk.

„Yankee Neyankee, hlavně, že pomáhá!“ odpověděl mu jiný Jižan.

„Jenom aby...“

„Pevně!“ volal Cyrus Smith. „Držte ho pevně! Harberte, vlez dovnitř a ty taky, Nabe, ať koš zatížíte!“

Gedeon Spilett se ve tmě usmál a pevně se rozhodl zapsat si při první příležitosti Smithův výrok do zápisníku.

Nabem a Harbertem zatížený koš poněkud zklidnil kymácení balonu.

„V koši je negr!“ rozkřikl se onen podezřivý Jižan. „Yankee a negr, k čertu, tady něco nehraje!“

„Kdo jste vy, chlapi?“

Otázku uslyšel Pencroff a zároveň ucítil pach spáleného střelného prachu a oleje k ošetřování zbraní. Otočil se a tváří se udeřil o ústí namířeného revolveru.

„Jsme chlapi,“ odpověděl, „co dovedou rozdávat rány.“

A svá slova vzápětí stvrdil činem.

„Rychle dovnitř!“ zvolal Cyrus Smith.

Gedeon Spilett neváhal a přehoupl se přes okraj koše. Po něm i Pencroff, když ho dobře mířený úder zbavil obtížné blízkosti ústí revolverové hlavně. Jako poslední vlezl do balonu Cyrus Smith.

Koš zatížený pěti lidmi se zklidnil. To uvolnilo vojákům ruce.

„Seveřané! Lincolnovi špioni!“

„Nestřílejte, nebo prostřelíte obal!“

„Střílejte!“

Nastala chvílka zmatku, pro uprchlíky blahodárná. Kdosi vystřelil, naštěstí mířil špatně. V záblesku výstřelu Cyrus Smith spatřil zbraně, které byly umístěny v koši. Rychle se sehnul a uchopil pažbu revolveru. Levou rukou nahmatl jedno z poutacích lan, přiložil k němu ústí zbraně a stiskl spoušť.

Výstřel přetal napnuté lano jako švihnutí šavlí.

Balon sebou škulbl.

„Jsou to špioni!“ ječel kdosi. „Palte!“

Ze tmy prasklo několik výstřelů.

Lana, jež dosud poutala balon k zemi, byla napnutá jako klavírní struny.

Třeskl další výstřel a Pencroff ucítil horko na levé tváři.

„Ti parchanti se mě pokoušejí holit,“ houkl.

Ozvala se další rána. Tentokrát to nebyl výstřel. Pod nápirem uragánu prasklo další lano a vzápětí povolilo třetí.

Najednou se ze tmy vyloupila jakási temná postava a obrovským skokem překonala okraj koše.

Pencroff se na ni vrhl v domnění, že do koše skočil nějaký jižanský voják. Nahmatal zvlhlou srst a ucítil pach mokrého psa...

Top! Zvíře se dokázalo prodrat z domu ven a běželo lijákem a vichřicí po stopě svého pána, aby se k němu připojilo.

V následující vteřině povolila i zbývající lana a poryv vichřice vyhnal balon šikmo vzhůru. Větrná smršť se rozvinula se strašnou divokostí. Smýkla balonem kolem Kapitolu, pak se pod nimi blýskla hladina James River a krátce nato vystoupili tak vysoko, že se pohroužili do mračen. Na sestup nebylo ani pomyslení. Uprchlíci si po krátké chvíli uvědomili, že linie generála Granta už přeletěli a že je vichr každou další vteřinou od armády Severu vzdaluje. Obávali se, že je odnese někam na jižanské území, kde budou znovu zajati, nebo dokonce popraveni...

V pochybnostech přečkali noc. Nikdo nezamhouřil oko. Když se rozbřesko, spatřili pod sebou divoce se zmítající mračna. Teprve po třech dnech letu se mračna rozevřela a poskytla jim pohled na mořskou hladinu – na vody Tichého oceánu!

A tak začala pouť lidí, kteří byli 24. března 1865 po čtyřech dnech letu dlouhého třináct tisíc kilometrů vržení na pustý břeh.

Kdo, kromě psa Topa, mezi nimi chyběl, a koho se teď zoufale pokoušeli najít, byl sám vůdce výpravy, inženýr Cyrus Smith.

MARNÉ PÁTRÁNÍ



Náraz větru oderval Cyruse Smithe od sítě balonu a vrhl ho do moře. Vzápětí za svým pánem skočil Top. Vše bylo dílem vteřiny. Dvě minuty poté troska balonu doslova vysypala zbylé čtyři uprchlíky do písku a zmizela ve tmě.

„Kupředu,“ zvolal novinář. „Nemůže být daleko.“

„Umí plavat?“ ptal se Pencroff.

„Výtečně. Navíc je s ním Top. A jako lovecký pes je skvělý plavec.“

Námořník na to neodpověděl. Naslouchal hukotu oceánu a jen potřásal pochybovačně hlavou. Odhadoval, že inženýr spadl do moře asi kilometr od sud severním směrem.

Bylo šest hodin večer. Den přecházel do noci. Vichřice polevovala a mlha se začala trhat. Sklíčení trosečníci šli ve směru, kde doufali, že najdou svého přítele a velitele. Nikdo z nich netušil, kam je náhoda doslova zavála. Kolem sebe neviděli nic, co by jim mohlo naznačit, kde jsou. Pod nohama jim křupal písek smíšený s oblázky. Nerostlo zde nic. Občas narazili na průrvu, kterou museli obcházet. Ze strží vylétala hejna ptáků. Ty poznal námořník, byli to rackové a kormoráni. Jejich ostré skřeky výsměšně zněly v houstnoucím šeru. Ve vzduchu byla cítit ostrá vůně chaluh prosycených solí a jódem. Doufali, že zaslechnou Topův štěkot nebo dokonce Smithovo volání.

„Přál bych si,“ ozval se po chvíli Pencroff, „aby se všechno obrátilo v žert.“

„To si věru nedovedu představit,“ odpověděl mu Spilett.

„Možná se pan Smith už suší v chýši nějakého rybáře a pije grog, zatímco my se tu plahočíme jako skupina kajících.“

„Neřekl bych, že by se pobřeží zrovna hemžilo rybáři,“ pochyboval novinář.

„Krátce před naším přistáním jsem zahlédl cosi podobného lodi.“

„Před přistáním? Bylo to ztroskotání, příteli. Nazýváme věci pravými jmény. V takovou chvíli má člověk různé vidiny.“



Po dvaceti minutách plahočivé chůze zjistili, že jdou po ostrém mysu, který končí skalisky. Vítr je bičoval s nebývalou zuřivostí a v hluku příboje sotva slyšeli vlastní slova.

„Musíme zpátky,“ křikl námořník. „Půjďme po pravém břehu, a tak se dostaneme k pobřeží.“

„Co když tu pan inženýr někde je?“ namítl zoufalý Nab.

„Zavolejme ho!“ navrhl Spilett.

Spojili se do jediného táhlého výkřiku. Odpověděl jim jen hukot příboje. Kráčeli teď k jihu, tedy od místa, kde Cyrus Smith zmizel ve vlnách. Doufali, že se co nejdřív pobřeží stočí doprava a dovede je k pevnině, kterou krátce před ztroskotáním zahlédli. Písčitý a kamenitý pruh se však stácel spíše doleva. S nesmírnou námahou a přemáháním smrtelné únavy ušli další tři kilometry. Chlad je zbavoval posledních sil. Nab se málem rozplakal, když narazili na další výběžek balvanů, bičovaný oceánem.

„Jsme na ostrůvku,“ poznamenal Pencroff. „Obešli jsme ho kolem dokola.“

Ještě bylo dost světla na to, aby se přesvědčili, že se námořník nemýlí. Skutečně se ocitli na ostrůvku, na kterém nebyla žádná vegetace.

Všechny tránila myšlenka, že na tomto pustém pruhu země obklopeném vlnami nevydrží dlouho. Nebyla tu ani kapka pitné vody a nic, co by mohlo utišit hlad, který je po čtyřech dnech vysiloval. Spilett napadlo, že by mohli na vyvýšenině rozdělát oheň. Ohřejí se a navíc dají znamení Cyrusovi Smithovi. Přes veškerou snahu však nenašli ani kousek suchého dřeva, jen pro-



močené chalupy. Naděje, že inženýra najdou, hasla stejně rychle, jako se den ukládal ke spánku.

Noční hodiny se táhly s mučivou pomalostí. Sesedli se dohromady, aby se vzájemně hřáli. Nebe se vyjasňovalo, bouře ustala. Kolem půlnoci uviděli hvězdy.

„Jsme na jih od rovníku,“ poznamenal Pencroff.

„To není možné...“ odtušil Spilett nevěřicně.

Ale Pencroff ukázal prstem: „Vidíte ty čtyři hvězdy? To je Jižní kříž.“

K páté hodině ranní dne 25. března začalo svítat. Mnoho toho neviděli. Na pobřeží dolehla hustá mlha.

„Nevadí,“ řekl Pencroff. „Cítím pevninu.“

„Pevninu? Já cítím jen zimu,“ podotkl Spilett.

„Ba ne. Pevnina je nedaleko a pan Smith je tam. Cítím to. Tuším to. Vím to,“ pronesl námořník pevně.

Po další hodině vyšlo slunce. Vděčně přijímali sílu každého z jeho paprsků. Mlha řídla a protahovala se vzhůru. Zdálo se, že ostrůvek sestupuje z mraků. Pak se objevilo moře. Spatřili hradbu skal. To byla pevnina, ležící asi za devět set metrů širokým pruhem moře, pruhem, jímž se valil prudký proud.

V tu chvíli se jeden z trosečníků beze slova vrhl do proudu.

Byl to Nab. I on věřil, že Cyrus Smith je na druhé straně průlivu, a nechtěl ztratit ani vteřinu. Marně na něho Pencroff volal. Pak si námořník všiml, že se také Spilett chystá skočit do proudu.

„Chcete to přeplavat?“

„Samozřejmě.“

„Tak počkejte přece! Jestli to jde přeplavat, udělá to Nab a panu Smithovi pomůže.“

„To mi nepřipadá jako férové jednání.“

„Je to rozumné,“ pokrčil rameny námořník. „Proud je prudký. Co když nás roztrhne od sebe a někoho odnese na širé moře? Navíc, ten proud je vyvolaný odlivem. Vidíte ten pruh na protější skále? Moře ustupuje. Za pár hodin možná přejdeme na pevninu suchou nohou.“

„Máte pravdu,“ přikývl Spilett a úkosem pohlédl na Harberta. Sám o sobě nepochyboval, že by se mu podařilo průliv překonat. Ale co ten chlapec? Bude-li za záchranu Cyruse Smithe třeba zaplatit cenu, on sám byl odhodlaný se obětovat. Nechtěl však připustit, aby se obětoval nevinný chlapec. „Počkejme tedy.“

Díval se na Naba, jak bojuje s proudem. Všichni tři obdivovali jeho sílu a obratnost. Plaval šikmo proti proudu. Pomalu postupoval. Trvalo mu půlhodinu, než průliv přeplaval. Viděli ho vylézat na vysokou skalní stěnu. Pak se otrásl, jako když pes vyleze z vody, a zmizel jim za výběžkem. Když se jim ztratil z očí, začali pátrat na břehu. Našli několik mlžů a snědli je. Bylo to jen hubené jídlo, ovšem v danou chvíli neměli na vybranou. S nadějí pozorovali protější břeh.

Větší část zálivu tvořil skalní masiv, připomínající svou plošinou Tabulovou horu v Kapském Městě v Jižní Africe. Na masivu také nic nerostlo. Zato tam, kde ostře končil, jako by ho někdo seřízl, spatřili zeleň. Byly to neurčité obrysy stromů. Uragán je zřejmě zanesl do tropického pásma, takže tu byla naděje, že mezi stromy najdou i takové, které mají jedlé plody.

„Co tomu říkáš, Pencroffe?“ zeptal se tiše Harbert.

„Podívejme se na to z té lepší stránky. Odliv už je v plném proudu a věřím, že se nám podaří za tři hodiny přejít na druhou stranu. Pak budeme dál hledat pana Smithe.“

Měl pravdu. Po třech hodinách moře skutečně ustoupilo natolik, že se průliv změnil v úzký kanál, který snadno překonali. Svlékli se a šaty, které jim zatím uschly, si svázali do balíčků. Kanál měl hloubku asi půl druhého metru. Na druhé straně se osušili a oblékli. Poté si sedli a začali se radit, co podniknou v nejbližších hodinách.

Slunce už vystoupilo vysoko nad obzor a ze všech sil se snažilo jim z údů vyhnat únavu. Vděčně se mu vystavovali a mysleli na to, že snad osvěžuje i Cyruse Smithe.

Pokud je naživu...

ŠŤASTNÉ SHLEDÁNÍ



Když si odpočinuli, rozdělili si úlohy. Nejdříve bylo nutné prozkoumat místo, na které je osud vyvrhl. Gedeon Spilett se rozhodl vydat za ohbí skal, kam zmizel Nab. Harbert chtěl jít s ním, ale Pencroff ho zadržel.

„Jsme unavení, máme hlad a v noci nám bude zima. Musíme najít místo, kde se můžeme schovat, ohřát se a sehnat něco k jídlu. To je náš úkol!“

Vydali se spolu k vysoké stěně, jejíž patu odhalil odliv. Namířili si to opačným směrem, než kudy odešel Spilett. Stěna byla vysoká nějakých devadesát metrů, zcela hladká a podle všeho žulová. Nad vrcholem kroužila hejna racků. Jak litovali, že nemají pušku! Museli se spokojit se škeblemi datlovek, zavěšených v celých hroznech na skalách. Když se nasýtí, šli dál podél stěny, až dospěli k průrvě, kudy tekla říčka se sráznými břehy. V dálce uviděli les.

„Našli jsme vodu a tamhle je les! Už nám chybí jen střecha nad hlavou,“ radoval se námořník. Vodu ochutnali. Byla průzračná a sladká. Nad hranicí přílivu se nakupilo množství uvolněných balvanů. Tvořily štěrby a chodby, jakým se říká komíny. Vlezli dovnitř a usoudili, že by se tady mohli usadit.

„Myslím, že by se tu dalo docela dobře bydlet,“ volal Harbert. „Podívej, Pencroffe, tady bychom mohli zřídit ohniště.“

„Určitě. Musíme teď sehnat dřevo, jako palivo i jako stavební materiál. Některé ty chodby musíme zabetonovat, jinak nás odsud vymete průvan.“

Poté se vydali proti proudu říčky. Zanedlouho došli k ohybu, za kterým spatřili les.

„To jsou cedry himálajské,“ určil je Harbert, zběhlý v botanice. Pencroff se rozesmál.

„Ve stromech se nevyznám, ale dovedu je zařadit mezi stromy palivové.“

„Naděláme si zásobu!“ zaradoval se Harbert.

Na zemi našli mnoho popadaných větví.

„Škoda, že nemáme káru,“ bručel Pencroff. „Jak tu hromadu odtaháme?“

„Máme řeku,“ připomněl Harbert.

Pustili se do práce. Brzy na břehu navršili takové množství suchého dřeva, že by tu hromadu ani dvacet mužů neodneslo. Na výběžku na břehu pak svázali liánami několik padlých kmenů, aby vytvořily rám, a na něj připoutali otepi. Po další hodině měli hotový vor. Nezbylo než čekat na další odliv. Rozhodli se, že toho času využijí k dalšímu průzkumu.

Stěna končila mírnějším svahem, který jim posloužil jako schodiště. Po něm se dostali nahoru. Před nimi se líně převalovaly vody oceánu. Tam někde zmizel Cyrus Smith a jeho Top. Ale ani po balonu nezbyla nejmenší stopa.

„Takový člověk jako pan Smith se jistě neutopil, co myslíš, Pencroffe?“

Námořník už mu mnoho šancí nedával. Příliš toho na moři zažil, než aby se konejšil planými nadějemi.

„Uvidíme,“ řekl vyhýbavě. Raději se obrátil na druhou stranu. Tam se tyčila hora se zasněženým vrcholem.

„Je odsud jedenáct nebo dvanáct kilometrů,“ usoudil Pencroff. „Myslím, že jsme na ostrově.“

U úpatí hory se vlnily lesy. To znamenalo, že je tu příznivé podnebí a že nebudou strádat ani zimou, ani vedrem. Náladu jim zvedl i další Harbertův objev – našel hnízda skalních holubů. Vejce jim poslouží jako potravina.

Když začal odliv, sestoupili k říčce a vor sestrkali do proudu. Kolem druhé hodiny odpolední se ocitli před svým obydlím, jež nazvali Komín.

Následující hodiny věnovali úpravě nového obydlí. Pencroff vybudoval ze dřeva, kamenů a písku stěnu, která zahradila chodby vystavené jižním větrům. Úzkou křivolakou chodbu ve střední části upravitel tak, aby tudy mohl odcházet kouř, pokud se jim podaří rozdělat oheň. Když skončili, byl Komín rozdělený na čtyři části, kterým se dalo při troše dobré vůle říkat místnosti. Na podlaze byl jemný písek, nepršelo sem ani nefoukalo a ve střední části se mohli napřímit.

„Pan Smith bude mít radost, až mu to ukážeme,“ radoval se Harbert.

„Ano, byl to výborný člověk,“ řekl Pencroff.

„Byl? Copak nevěříš, že ho najdeme?“

„Chraň bůh,“ ohradil se námořník. Aby zamluvil své uřeknutí, začal chystat ohniště. Harbert ho při tom pozoroval.

„Máš sirky?“ zeptal se.

„Samozřejmě,“ odpověděl Pencroff a zajel rukou do kapsy. „Chovám je v měděné krabičce, a tu mám... tu mám...“

„Kdepak ji máš?“

„Jak to tak vypadá,“ řekl Pencroff nešťastně, „někde jsem krabičku ztratil. Vyklepal. Vypadla mi z kapsy. Už vím, vyhodil jsem ji do moře, když balon padal! A co ty, nemáš sirku nebo křesadlo?“

„Nemám, Pencroffe.“

„Pojďme hledat,“ vyzval ho námořník.

Procházeli po pobřeží, dokud se nezačalo šerit. Marně upírali zraky k zemi. Krabičku dávno pohltilo moře. Slunce už zapadalo nad západními horami, když se vrátil novinář s Nabem. Přišli sami, Cyruse Smithe nenašli. Novinář vyprávěl, že prochodili celé jižní pobřeží. I on se domníval, že jsou na ostrově. Neobjevili žádné stopy po lidech a jak se zdá, jsou v dokonalé pustině.

Společně odešli do Komína. Novinář pochválil výsledky Harbertovy a Pencroffovy práce. Nab mlčel. Měl oči zarudlé pláčem. Nabízená vejce odmítl. Harbert se později obrátil k novináři:

„Pane Spilette, nemáte zápalky? Stačila by jediná!“

Novinář si prohledával kapsy a vrtěl zamítavě hlavou. Nakonec přece jen nahmatal kousek dřívka, zapadlý pod podšívkou vesty. Zachytil jej prsty, ale nemohl jej vytáhnout.

„Já to zkusím,“ nabídl se Harbert.

Velice opatrně pak vytáhl neporušenou zápalku.

Dívali se na ten kousek dřívka, který venku v civilizaci každý bere jako samozřejmost. Námořník se přesvědčil, že je hlavička suchá. Gedeon Spilett pak obětoval list ze svého zápisníku. Pencroff si klekl se zápalkou v ruce k ohništi.

„Ne, nemohu,“ řekl za chvíli. „Tře se mi ruka. Nechci...“

Vstal a podal sirku Harbertovi.

Také chlapec si uvědomoval vážnost okamžiku a výšku sázky. Co se stane, když zápalku zlomí, nebo když jen odře hlavičku?

Vydechl a škrtl. Plamínek chytl. Harbert opatrně otáčel dřívkem, aby plamen zvětšil, pak ho přiložil k papíru a tenkým suchým větvičkám. Za několik dalších vteřin se oheň rozhořel. O něco později Pencroff strčil do horkého popela dva tucty vajec. Tak končil den 25. března.

První usnul novinář, když do zápisníku zapsal události dne: přistání, zmizení inženýra i příhodu se zápalkou. Po něm spánek zmohl Harberta. Pencroff klímal u ohně a přikládal.

Nab nezamhouřil oči. Po celou noc bloudil po břehu a volal pana Smithe...

Ráno je čekalo další nepříjemné překvapení. Nab zmizel. Odešel do noci a už se nevrátil. Navíc se zvedla bouře, která si ničím nezadala se silou uragánu,



který je sem zavál. Jakmile bouře odezněla, pustili se do hledání Naba. Spilett si vyčítal, že šel v noci spát a nechal ho odejít. Marně ho Pencroff utěšoval.

Aniž si to přiznávali, už se vzdali naděje, že kdy spatří Cyruse Smithe.

Tak uplynul další neradostný den a přišla bouřlivá noc. Všichni tři dlouho vzdorovali spánku.

Uprostřed noci Pencroffem někdo zatřásl.

„Co je?!“ zahučel rozespalý námořník.

„Slyšíte, Pencroffe?“ ozval se ze tmy Spilett.

Námořník naslouchal do bouře.

„To je vítr.“

„Ne,“ odporoval novinář. „Myslím, že jsem zaslechl psí štěkot.“

Pencroff vyskočil.

„Ano, štěkot,“ naléhal novinář.

„To není možné,“ odpověděl námořník. „Za takové bouře...“

„Ticho! Poslouchejte.“

Pencroff se zaposlouchal pozorněji. Opravdu se mu zdálo, že zaslechl mezi poryvy větru štěkání.

„Co tomu říkáte?“ zeptal se novinář netrpělivě.

„Řekl bych... ano, je to pes!“

„To je Top!“ zvolal Harbert, který se právě probudil. „Slyším Topa!“

Všichni tři vyrazili k východu z Komína. Vítr je rval zpět. Jen s největší námahou se dostali ven a i tam se museli opírat o skály. Obklopovala je naprostá tma. Několik minut stáli přitisknuti ke skále uragánem, promočení, bičovaní pískem. Jakmile ale vítr polevil, znovu zaslechl štěkot psa.

Námořník stiskl novináři ruku a zmizel ve vchodu Komínu. Brzy se objevil se zapálenou otepí. Vyhodil ji vysoko do vzduchu a pronikavě zahvízdal.



Štěkot se teď ozval zblízka a vzápětí se do Komína vrátil pes. Harbert, Spilett a Pencroff se vrhli za ním. Pencroff přihodil otep větví na oheň.

„Tope! Tope!“ volal Harbert.

Nebylo pochyb, že je to pes inženýra Smithe, anglonormanský lovecký pes, kříženec dvou vynikajících ras. Jak se tu ocitl? Jak sem mohl najít cestu? Navíc nebyl podle všeho ani vyčerpaný, ani špinavý.

„Zavede nás k panu Smithovi!“ radoval se Harbert.

Pencroff na to nic neřekl.

Zakryl uhlíky popelem, aby oheň nevyhasl. Pak všichni tři v čele s Topem vyrazili na cestu. Pes se vydal po větru, takže vichřice je šlehala do zad a uštěďrovala jim herdy do zad, jako by je poháněla kupředu. Zdálo se, že Top jde najisto, nikde nezaváhal, nevešel do slepé uličky, jako by už touto cestou šel bezpočtůkrát. Postupovali temnotou a jen zkusmo odhadovali, jak dlouho jim cesta trvá. Zvolna začalo svítat. V nadhlavníku se vytvořily kolem mraků světlé šmouhy. Námořník a jeho přátelé se teď ubírali po písčitém břehu. Mraky jim letěly velkou rychlostí vysoko nad hlavami. Pencroff usoudil, že ušli deset až dvanáct kilometrů od Komína.

Najednou do Topa vjel neklid. Rychle běžel vpřed a zase se vracel, jako by chtěl poutníky přimět k rychlejší chůzi. Pak zamířil od pobřeží do pásma přesypů a pahorků a neladně rozházených kup. Vypadalo to jako malé Švýcarsko a dalo by se tu snadno zabloudit. Top však šel najisto.

Asi tak po pěti deseti minutách dorazili k jakési jeskyni, vyhloubené

v závětrné části přesypu. Tady se Top zastavil a ostře zaštěkal. Spilett, Harbert a Pencroff vběhli dovnitř. Tam klečel Nab u těla, které leželo na lůžku z trávy.

Byl to inženýr Smith.

Námořník se opatrně přiblížil.

„Žije?“ zeptal se.

Nab neodpověděl.

Gedeon Spilett a Pencroff zbledli. Harbert sepal ruce a strnul. Pak novinář poklekl vedle lůžka, rozepnul inženýrovi kazajku a košili a položil mu ucho na hruď.

Nab ho nevnímal. Zoufalství mu zpusťovalo tvář. Byl přesvědčený, že je Cyrus Smith mrtvý.

Gedeon Spilett vstal.

„Žije!“

Také Pencroff poklekl vedle Cyruse Smithe a zaslechl tlukot jeho srdce. Na novinářův pokyn vyběhl Harbert pro vodu. Nedaleko vyvěral ze skály tenký pramen. Chlapec neměl žádnou nádobu, ani lasturu nikde neviděl. Aspoň tedy namočil kapesník. Stačilo to. Novinář navlhčil inženýrovi rty. Cyrus Smith vzdychl a dokonce se zdálo, že chce něco říct.

„Zachráníme ho!“ zvolal Spilett.

Nab se zaradoval. Svlékl svému pánovi košili, aby se podíval, jestli není zraněný. Nenašli však ani sebemenší škrábnutí nebo modřinu. To bylo divné, protože se musel dostat za obrovské bouře přes pásmo ostrých skalisek. Snad jim to Cyrus Smith později vysvětlí, až se zotaví natolik, aby mohl mluvit.

„Ještě štěstí, že jste přišli,“ řekl jim Nab. „Myslel jsem, že je mrtvý. Chystal jsem se ho pohřbít. A potom...“

„Potom?“

„Nemohl bych bez něho žít,“ odpověděl Nab prostě.

Pochopili, co tím chtěl naznačit. Na Topově příchodu závisel inženýrův život!

Nab potom vyprávěl, jak inženýra hledal.

„Prohledal jsem celé pobřeží. Dostal jsem se až za pásmo skalisek. Ztrácel jsem naději, když vtom jsem spatřil stopy.“

„Stopy?“ zvolal Pencroff.

„Ano,“ odpověděl Nab.

„Stopy začínaly u skalisek?“ chtěl vědět novinář.

„Ne,“ řekl Nab. „Začínaly u čáry přílivu! Myslel jsem, že se mi něco zdá. Stopy mi připadaly čerstvé. Mířily k přesypům. Šel jsem podle nich asi pět minut. Potom jsem zaslechl Topův štěkot. Pes přiběhl a zavedl mě sem k panu in-

ženýrovi. Vypadal jako mrtvý... Marně jsem se ho snažil vzkřísit... Pak jsem zavolal Topa a několikrát mu opakoval Spilettovo jméno. Ukázal jsem mu směr, kam má běžet. A dál už to znáte...”

To bylo neuvěřitelné! Neomylný pud vedl Topa do míst, kde nikdy nebyl!

Všichni se po hochově vyprávění odmlčeli. Bylo v něm mnoho podivného. Jak se Cyrus Smith dostal bez zranění přes útesy? Našli ho polomrtvého. Jak to, že došel do jeskyně vzdálené necelé dva kilometry od moře?

„Vy jste inženýra do jeskyně nepřenesl?“ ujišťoval se novinář.

„Ne,“ řekl Nab.

„Pan Smith sem musel dojít po svých,“ mínil námořník.

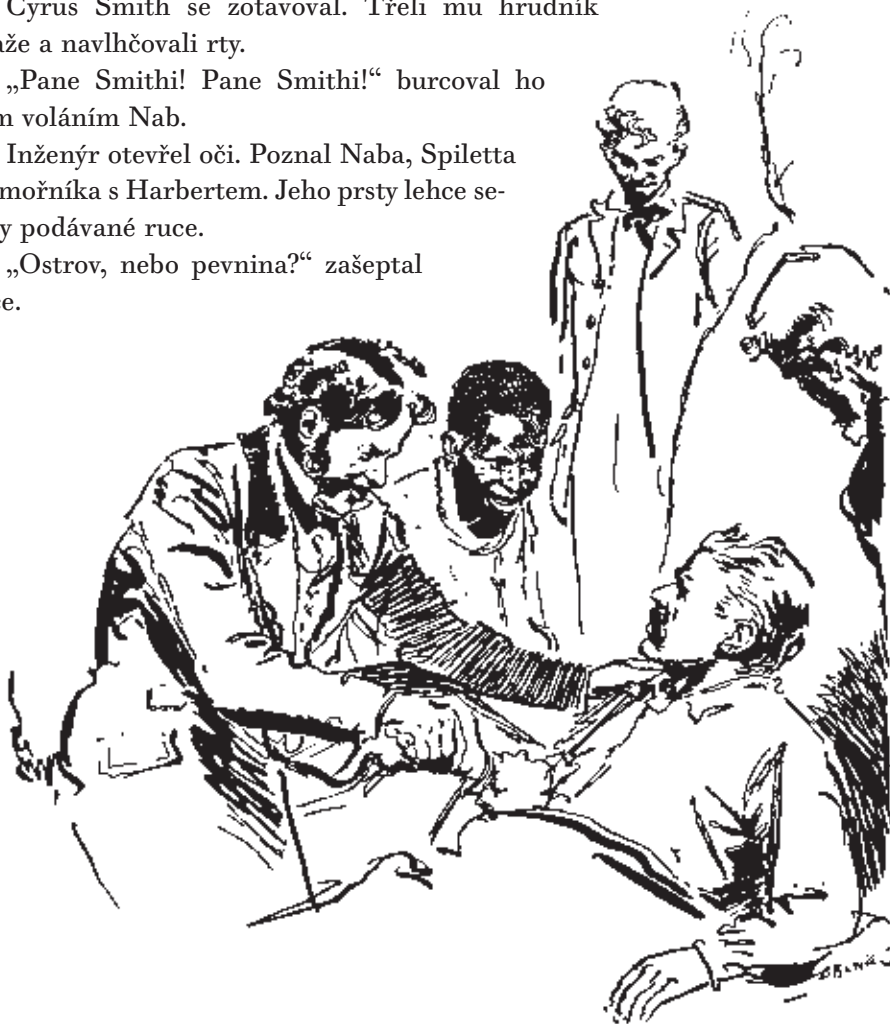
„Nezdá se mi to,“ mružel Spilett. „Jinak to ale nemohlo být.“

Cyrus Smith se zotavoval. Třeli mu hrudník a paže a navlhčovali rty.

„Pane Smithi! Pane Smithi!“ burcoval ho svým voláním Nab.

Inženýr otevřel oči. Poznal Naba, Spiletta i námořníka s Harbertem. Jeho prsty lehce sevřely podávané ruce.

„Ostrov, nebo pevnina?“ zašeptal těžce.



„Hlavně že žijete,“ řekl na to Pencroff. „Ostrov, nebo pevnina? K čertu s tím!“

Inženýr slabě kývl a zavřel oči.

Pencroff s Nabem a Harbertem se pak vzdálili, aby vyrobili nosítka. Práce jim trvala necelých čtyřicet minut. Spilett celou tu dobu bděl u Smithova lůžka. Když Pencroff se svými pomocníky vešel dovnitř, inženýr právě procitl. Vypadal už mnohem lépe, i barva se mu vracela do tváří.

„Můžete mě poslouchat? Nebude vás to vyčerpávat?“ chtěl vědět novinář.

„Mluvte, příteli.“

Novinář mu tedy vyprávěl o všem, co se stalo od pádu balonu: o objevu Komína, o pokusech ho najít, o Topově náhlém příchodu.

„Vy jste mě sem nedonesli?“ podívoval se Smith.

„Ne.“

„Jak daleko jsme od moře?“

„Jistě kilometr.“

„Je to opravdu divné,“ řekl Smith.

„A co se s vámi dělo od chvíle, kdy jste vypadl ze sítě balonu?“

Smithovy vzpomínky byly kusé. Pamatoval si, že ho vlna oděvala od sítě. Propadl se do hlubiny a najednou pod sebou ucítil pohyb nějakého těla. Byl to Top. Vrhł se mu na pomoc a vystrčil ho nad hladinu. Balon už neviděl. Ocítl se uprostřed rozbouřených vln a břeh byl od něho asi tak kilometr daleko. Plaval ze všech sil. Top mu pomáhal. Zmocnil se jich proud a hnál je k severu. Břeh se nepřibližoval, spíš vzdaloval. Takto bojoval asi hodinu. Pak umdlěl a zmizel pod hladinou. Na nic dalšího si nepamatoval.

„Příboj vás musel vyvrhnout na břeh a vy jste pak v sobě našel tolik síly, že jste došel až sem.“

„Jinak to být nemohlo,“ podotkl inženýr. „I když... Jiné stopy jste našli?“

„Ne. Navíc, kdyby vám někdo pomáhal, jak by vás mohl opustit ve stavu, v jakém jsme vás našli?“

Cyrus Smith se zamyslel a poté se znovu zeptal: „Poslyšte, jsou tam ještě ty stopy?“

„Na několika chráněných místech, pane,“ přisvědčil Nab.

„Pencroffe,“ oslovil inženýr námořníka, „buďte tak laskav, vezměte si mé boty a vyzkoušejte, zdali se shodují s těmi otisky.“

Námořník vzal boty a vyšel s Nabem a Harbertem ven. Když odešli, Cyrus Smith se zamračil:

„Tak tohle je divné...“

„Opravdová záhada,“ přisvědčil Spilett.





Námořník s přáteli se po chvilce vrátil. Dosvědčili, že Smithovy boty se přesně hodí do zachovaných stop. Otisky tedy musel zanechat on.

„Je možné, že jsem se ocitl ve stavu podobném náměsíčnosti,“ uvažoval Cyrus Smith a pokoušel se vstát. Hned však zavravoral, protože byl stále ještě příliš zesláblý. Přinesli tedy nosítka. Od Komínu je dělilo dobrých patnáct kilometrů. Podle odhadu by jim cesta zpět mohla trvat šest hodin. Už nepršelo, zato foukal silný vítr. Inženýr si pozorně prohlížel kraj kolem sebe. Vydržel to dvě hodiny a pak usnul. Ke Komínu se trosečníci dotrmáceli až v půl šesté večer.

Skupina skal se po včerejší bouři změnila. Popadalo několik kamenů a před vchodem do obydlí spatřili stopy vlnobití a hromady chaluh.

Pencroff zaklel a vběhl do chodby.

Nemýlil se ve své špatné předtuše. Silná vlna pronikla až dovnitř a uhasila oheň. Vyplavila zásoby dřeva a rozmetala jejich lůžka.

Byli na tom stejně, jako když přišli. Ba hůř... Jen Nab se díval do budoucna s důvěrou.

„Nemáme oheň? Nevadí. Pan inženýr nám obstará jiný.“

„Jak? Čím?“ zeptal se Spilett trpce.

„Třeba ničím,“ usmíval se Nab. „Tuhle maličkost rád přenechám panu inženýrovi.“

OSTROV, ČI PEVNINA



Přišla noc. Přepážky vybudované Pencroffem naštěstí z větší části přečkaly včerejší bouři, přesto dovnitř vnikal chlad. Pojedli datlovky a jedlé chaluhy, které našel Harbert. Jindy by podobnou stravou pohrdli. Teď neměli na vybranou. V pochmurné náladě žvýkali chudou stravu a čekali, až se Cyrus Smith probudí.

Jen Pencroff nechtěl čekat. Slídl po okolí a našel mech a několik suchých dřev. Pokoušel se je zapálit křesáním kamenů. Kromě otlučených kloubů neměly jeho pokusy žádný výsledek. Pak zkoušel třít dva kusy dřeva. Vydržel u toho hodinu. Poté oba kusy dřeva s klením zahodil.

„Ať mi nikdo neříká,“ hněval se, „že někdo dokáže třením dřev oheň rozdělat!“

V tom se mýlil. Mnoho kultur na různých kontinentech to umí. Záleží ale na výběru dřeva a také na zkušenostech, které námořník neměl.

Jakmile se inženýr nazítří ráno probudil, opakoval svoji otázku, kterou je předešlého večera tolik překvapil. „Ostrov, nebo pevnina?“

Podivil se, když jen nerozhodně krčili rameny.

„Když jste mě včera nesli,“ řekl inženýr, „viděl jsem na západě nějaké hory.“

„Ano. A jsou hodně vysoké,“ přisvědčil Spilett.

„Výborně! Zítřka na ně vystoupíme a pořádně se tu rozhlédneme. Do té doby nemůžeme nic dělat.“

„Něco ano,“ namítl Pencroff.

„Copak?“

„Rozdělat oheň.“

„Oheň?“ podivil se inženýr, že se někdo může trápit takovou maličkostí.

Námořník mu vyprávěl, že po přistání našli jen jednu zápalku a dokázali s ní oheň rozdělat. Včerejší bouře jim ho ale spláchla.

„Ano, ano,“ řekl inženýr. Bylo zřejmé, že myslí na něco jiného a že ztrátu ohně pokládá za maličkost. „Naše postavení je svízelné. Má však jednu výhodu.“

„Rád bych věděl, jakou,“ zamračil se námořník.

„Je to jednoduché, Pencroffe,“ odpověděl mu inženýr. „Ostrov, nebo pevnina? Pokud jsme na pevnině, dříve či později se dostaneme do obydlených míst. Je to jen otázka úsilí a času.“

„A když je to ostrov?“

„Záleží na tom, jaký je to ostrov. Jsou zde nějací domorodci? Pokusíme se s nimi dohodnout. Pokud je neobydlen...“

„Tak co?“

„Zkusíme se tu zařídit sami,“ odpověděl inženýr, jako by šlo o něco zcela samozřejmého. Námořník se bezradně rozhlédl po jeskyni vyplavené mořskou vodou, která sem vnikla silou nezkrotného živlu.

Pak pokrčil rameny.

„Máte pravdu,“ dodal. „Je to velmi prosté! A kam myslíte, Cyrusi, že nás uragán odnesl?“

„Unášel nás severovýchodní vítr. Byl velmi prudký, a ten nemění směr. Přeletěli jsme tedy Spojené státy nad Severní a Jižní Karolínou, Georgií a nad pruhem Mexika a dostali jsme se nad Tichý oceán. Podle doby a rychlosti letu odhaduji, že jsme urazili vzdálenost třináct tisíc kilometrů. Možná jsme na některém z ostrovů Markéz, asi půl druhého tisíce kilometrů od Tahiti. Ostrovů je v tomto souostroví dvanáct, obydleno jen šest. V úvahu připadají i Nízké či Perlové ostrovy ve Zlém moři...“

„Dejte pokoj,“ zabručel námořník.

„Pokud ale byla vichřice silnější, mohli jsme se dostat dál. Možná dokonce na Nový Zéland. Odtud by návrat do vlasti byl snadný. Pokud ne...“

„Tak co?“

„Zařídíme se tady tak, jako kdybychom neměli nikdy odejít,“ řekl pevně Cyrus Smith.

„Nikdy?“ zvolal novinář. „Vy říkáte nikdy, Cyrusi?“

„Je třeba počítat s horším, ba nejhorším. Má to opět jednu výhodu.“

„O žádné nevím.“

„Povím vám o ní. Mohou nás čekat příjemná překvapení.“

JSME KOLONISTÉ



Námořník Pencroff na příjemná překvapení nevěřil. Měl za sebou tvrdý život na palubách lodí všech sedmi moří, a pokud ho něco příjemně překvapilo, pak jen to, že pět uprchlíků z Richmondu a jeden pes ve zdraví přečkali vzduchoplavbu uragánem na vzdálenost třináct tisíc kilometrů. Byl přesvědčen, že tímto úspěchem už přiděl příjemných překvapení vyčerpali.

A přesto ho čekalo další milé překvapení už následujícího dne.

Spolu s Nabem, Harbertem a Topem se vypravil na lov. Pes vyslídil kapybaru, zvláštního hlodavce, půl metru dlouhé zvíře s tmavou, na břicho světlou srstí. Kapybara se pokusila zachránit před lovci skokem do vody. Pencroff bručel, že se zvíře utopí a budou mít po večeri, jenže Harbert ho ujistil, že nic podobného nehrozí.

„Kapybara se chová jako obojživelník,“ vysvětloval Harbert. „Žije převážně ve vodě a není tedy divu, že před Topem do vody skočila.“

„Utopí se?“

„Ne. Pod vodou vydrží i deset minut. Když si počkáme, vynoří se.“

Tato kapybara patřila k vytrvalcům, přinejmenším Pencroffovi to tak připadalo, neboť pod vodou vydržela třikrát delší dobu, než o jaké hovořil Harbert. Nakonec se dočkal i on a lovci se na zaskočené zvíře, jež se pokusilo vylézt na břeh, vrhli a Nab je zabil klackem.

„Výborný úlovek,“ poznamenal Harbert. „Jen jsem zvědav, jak budeme jíst maso syrové.“

Nezdálo se, že by tato otázka Pencroffa trápila. Těšilo ho, že se lov povedl, a uvolil se, že na zpáteční cestě těžké zvíře ponese. Usnadnil si práci tím, že vyrobil nový vor ze suchého dříví. Odpoledne se celá skupina vrátila podél říčky ke Komínu. Když už tam skoro byli, Pencroff, který kráčil vpředu, se zastavil a zvolal své hřimavé „hurá“.

Nab s Harbertem se k němu připojili. Nad skalami se vznášel sloup modravého dýmu.

V krátké chvíli stáli tři lovci u ohně, u kterého si hověli novinář s inženýrem.

„Co tomu říkáte, přátelé?“ usmíval se novinář. „Máme tu opravdový oheň, takže nic nebrání, aby nám Nab připravil z vašeho úlovku pečení.“

„Kdo oheň zapálil?“ žasl Pencroff.

„Slunce.“

Námořník byl tak užaslý, že se zapomněl dál vyptávat.

„Copak máte čočku?“ obrátil se Harbert s dotazem na inženýra.

„Nemám, ale udělal jsem si ji,“ odpověděl Cyrus Smith.

Bylo to velmi prosté zařízení. Inženýr vyjmul sklíčka ze svých a novinářových hodinek, spojil je těsně k sobě, vnitřek naplnil vodou a obě části slepil pryskyřicí. Vznikla spojná čočka schopná soustředit sluneční paprsky tak, aby zapálily suchý mech.

„No tohle...“ vydechl Pencroff, když si čočku prohlédl. „Pane Spilette, tohle musíte zaznamenat do svého zápisníku!“

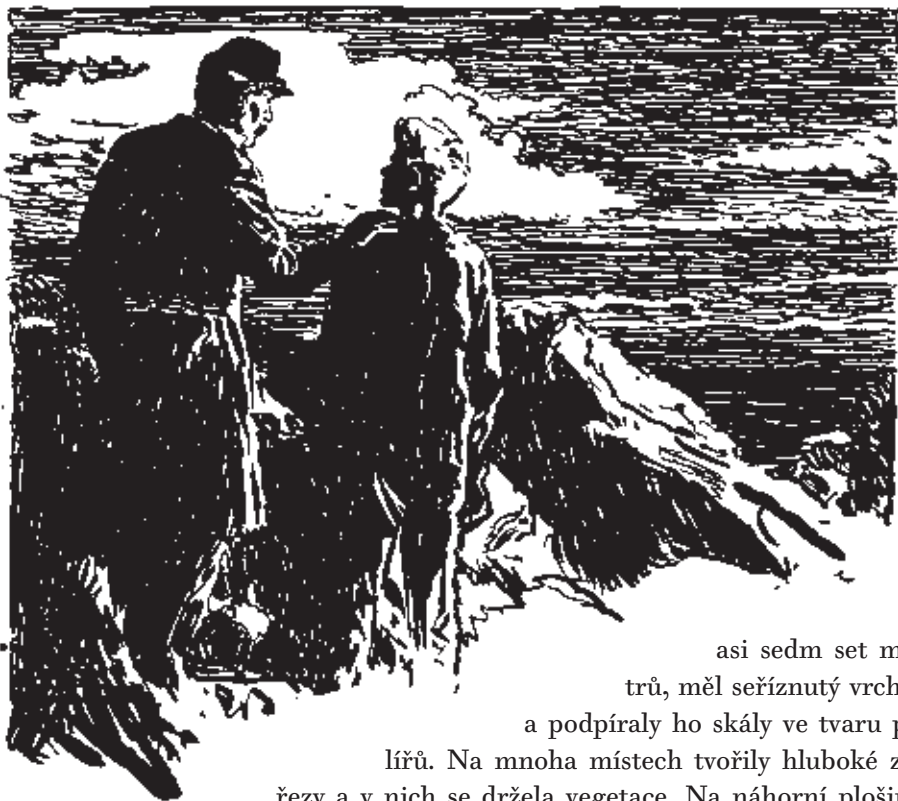
Ihned spolu s Nabem vyrobili z větví rožeň a kapybara se brzy nato pekla jako selátko. Oheň prohrál chodby Komínu a jeho obyvatelé využili času před hostinou tím, že vyspravili poškozené stěny.

Cyrus Smith se už zotavil. Po jídle vystoupil na vrchol skalní stěny a pozoroval odtud pohorí, na něž se chtěl nazítří vypravit. Sliboval si od té výpravy, že rozhodne, zdali jsou na pevnině, nebo na ostrově. Podle jeho odhadu byla hora vysoká tisíc metrů. Z takové výšky lze zrakem obsáhnout okruh o poloměru devadesáti kilometrů.

Nazítří 29. března se všichni probudili v dobré náladě a po snídani se vydali na cestu.

Byla nečekaně dlouhá a obtížná. Nejdřív procházeli lesem. Když opusili zalesněné pásmo, spatřili před sebou horu se dvěma vrcholy. Jeden, vysoký





asi sedm set metrů, měl seříznutý vrchol a podpíraly ho skály ve tvaru pilířů. Na mnoha místech tvořily hluboké zářezy a v nich se držela vegetace. Na náhorní plošině trochu legračně seděl druhý vrchol, podivně nakloněný, podobný čepici posunutě na ucho. Právě na tento druhý vrchol se chtěli dostat.

„Jsme na sopečné půdě,“ poznamenal k tomu Cyrus Smith.

Polovinu výstupu zvládli dopoledne. Pohled se jim už hodně rozšířil. Pořád ale neviděli celý obzor. Rozhled vpravo jim zahrazoval jihovýchodní mys a vlevo končil na skalisku.

Pojedli pečené maso kapybary a pokračovali v cestě. Stoupalo se jim čím dál hůř, už proto, že se množily známky sopečné činnosti. Ve svahu vězely solfatary, otvory, jimiž z nitra země vycházejí sirné plyny. Bylo záhodno se jim v uctivém oblouku vyhnout. Posledních sto metrů, jež je dělily od náhorní plošiny prvního vrcholu, se tak protáhlo na čtyřkilometrové putování. Na plošinu dorazili velmi unavení. Narychlo připravili noční tábor. Oheň rozdělali čockou Cyruse Smithe. V troudu roznítili jiskřičku a tu potom Nab opatrně rozfoukal. K večeri dojedli zbytek masa a pokrm doplnili sosnovými semeny, jež cestou nasbírali. Cyrus Smith měl v sobě ještě dost síly, aby se vypravil na večerní procházku. Harbert trval na tom, že ho bude doprovázet. Objevili zářez ve stěně hory, který vedl přímo vzhůru a tvořil jakési přirozené schodiště. Pokušení



bylo příliš silné, aby odolali. Pustili se průrvou do houstnoucí tmy.

Tato hora byla bezesporu dávno vyhaslá sopka. Neslyšeli hukot, země se nechvěla pod nohama. Kráčeli výš a výš, až kolem osmé hodiny večerní dospěli na vrchol.

Ani tentokrát nenašel Cyrus Smith odpověď na svoji otázku. Obklopovala je tma. Rozhlíželi se trochu zklamaně, když najednou se na jednom místě na obzoru objevil světlejší bod. Mračna se v tom místě rozestupovala a poutníci spatřili srpek zapadajícího měsíce.

Trvalo to krátce, avšak světlo přece jen stačilo rozzářit obzor.

Spatřili odraz ve vodě.

Inženýr vzal Harberta za ruku, a když světlo zhaslo, rozechvělým hlasem řekl:

„Ostrov.“

Když se vrátili do tábora, oznámil inženýr ostatním, že se pravděpodobně ocitli na ostrově. Není vyloučeno, že zde budou muset strávit zbytek života. Avšak ani toto sdělení jim nenarušilo spánek, kterým se osvěžili, a ráno se všichni vypravili na horu.

Z vrcholu uviděli, že inženýrova domněnka je správná. Přesto se pokoušeli neklesat na mysli.

„Dostali jsme se z Richmondu obsazeného jižanskými darebáky,“ rozumoval Pencroff. „Byl by v tom čert, kdybychom zůstali přilepení na téhle skále!“

Neubránili se však pohnutí, když z vrcholu vyhaslé sopky obhlíželi nekončnou vodní pláň oceánu.

„Jak velký může ostrov být?“ zeptal se Spilett.

„Obvod odhaduji na sto osmdesát kilometrů,“ odpověděl inženýr. „Těžko říct, jakou má plochu. Je velice členitý. Mohli bychom ho co do velikosti srovnat s Maltou nebo Zakynthem ve Středomoří.“

Spilett se pokusil nakreslit obrys ostrova, jak se jevil z vrcholu jeho nejvyššího bodu. Vypadal jako nějaké fantastické zvíře. Jeho východní část připomínala tlamu, chystající se pozřít ostrůvek, na němž přistáli. O něco severněji vstupoval do nitra ostrova další úzký záliv. Odtud se pobřeží stáčelo a vytva-

rovalo tak lebku podivného zvířete. K jihu klesalo vcelku pravidelně a jen asi ve dvou třetinách vytvořilo zátoku, z níž vybíhal jakýsi dračí ocas. Byl to poloostrov o délce dvaceti kilometrů. Na jihu ostrova byl další táhlý záliv. V nejúžším místě, tedy mezi Komínem a východní zátokou, měřil ostrov osmnáct kilometrů, od severovýchodní čelisti k dračímu ocasu na jihozápadě měl přes padesát kilometrů.

Vnitřek ostrova byl porostlý lesy, na severu viděli písčiny. Mezi sopkou a východním břehem se rozkládalo jezero vroubené zelenými stromy.

„Je v něm sladká voda,“ podotkl Harbert. „Vidíte tu říčku, která ho napájí?“

„Ano,“ přisvědčil Cyrus Smith. „Určitě má také odtok.“

Hodinu setrvali poutníci na vrcholu hory a studovali okolní terén, který jim ležel pod nohama jako veliká plastická mapa. Na první otázku už našli odpověď. Ano, ocitli se na ostrově.

Zbývala druhá, neméně důležitá. Žijí tady lidé?

Nikde neviděli žádné známky lidské činnosti. Žádné obydlí, žádné políčko, žádné cesty nebo stezky. Do vzduchu nestoupal kouř. Nepokládali za pravděpodobné, že by tu někdo trvale přebýval. Jenže, nenavštěvují ostrov domorodci z nějakého jiného ostrova?

Kam oko dohlédlo, nespatriili žádnou další pevninu. To ovšem nic neznamená. Polynésané jsou zruční mořeplavci a troufnou si na podivuhodně dlouhé výpravy i na svých křehkých lodičkách poháněných vesly nebo jednoduchými plachtami.

„Pravda nám leží u nohou, přátelé,“ řekl nakonec Cyrus Smith. „Ostrov se nejspíš nachází mimo obvyklé lodní cesty. Situace je vážná, to je vám, doufám, jasné.“

„Nebudeme si nic namlouvat,“ pronesl Gedeon Spilett. „Můžete s námi ve všem počítat. Důvěřujeme vám, v tom jsme všichni zajedno.“

„Ve všem vás poslechneme, pane Smithi,“ přidal se Harbert.

„Žádné práce se nebojím,“ holedbal se Pencroff. „Budete-li chtít, uděláme z ostrova malou Ameriku. Postavíme města, položíme železnici, zřídíme telegraf, a až bude všechno hotové, nabídneme ostrov vládě Spojených států. Jen o jedno prosím.“

„O copak?“ chtěl vědět novinář.

„Abychom se přestali brát za trosečníky. Jsme kolonisté! Přišli jsme sem ostrov kolonizovat.“

Cyrus Smith se musel usmát. Námořník měl pravdu – i na tom záleží, za co lidé sami sebe pokládají.

Všichni se pak měli k odchodu, avšak inženýr je zadržel.

„Zbývá ještě jedna důležitá věc,“ řekl. „Musíme ostrov pokřtít. A také dáme názvy mysům, horám a vodním tokům.“

„Výborně,“ souhlasil novinář.

„Jedno místo jsme už pokřtili, je to náš Komín,“ podotkl Harbert.

„Správně! Jméno přišlo samo a zvykli jsme si na ně. Souhlasíte, pane Smithi?“ dožadoval se odpovědi Pencroff.

„Určitě, už proto, že jste na to jméno přišel vy.“

„Tak do toho!“ zvolal námořník, povzbuzený těmi slovy. „Harbert si rád čítal o robinzonech. Volme tedy jména jako zátoka Trosečníků, mys Vorvaňů a mys Ztracené naděje.“

„Myslím, že bychom měli zvolit jména lidí,“ namítl Harbert. „Jména pana Smithe, pana Spiletta a pana Naba.“

„Moje jméno?“ podivil se Nab.

„Proč ne? Přistav Nab a mys Gedeon, to zní výborně!“ rozohnil se Pencroff.

„Spíš bychom si měli vypůjčit jména z naší vlasti. Aspoň by nám ji připomínala.“

„Dobrý nápad,“ přitakal Cyrus Smith. „Co byste řekli tomu, kdybychom východní záliv nazvali zálivem Unie, jižní – záliv Washingtonův a tuhle horu Franklinova hora! Jezero pojmenujme po generálu Grantovi, který, jak věřím, možná už v těchto dnech dobyl Richmond, z něhož jsme uprchli. Co o tom soudíte?“

Všichni souhlasili a Gedeon Spilett zanášel do zápisníku jména a názvy. Jihozápadní poloostrov byl od té chvíle Hadí ocas a severovýchodní hluboký záliv pojmenoval Harbert Žraločí zátoka. Pencroff přispěl Severní a Jižní čelisti, tedy názvy pro dva výběžky lemující Žraločí zátoku. Jihovýchodní cíp ostrova byl mys Dráp podle Nabova návrhu. Řeku, která jim poskytovala pitnou vodu, nazvali řekou Díků, ostrůvek v zálivu Unie byl ostrov Spáasy, planina nad žulovou stěnou u Komína se stala planinou Výhledu a poloostrov pokrýval les Divokého západu.

Když byli s pojmenováním hotovi, chystali se k sestupu.

„Počkat,“ zvolal Pencroff. „Na něco jsme zapomněli, a není to maličkost.“

„Na copak, Pencroffe,“ zeptal se novinář, který se domníval, že jde o další námořníkův žert.

„A co ostrov? Jak ten se pojmenuje?“

Harbert navrhl, aby se jmenoval podle Cyruse Smithe. Všichni souhlasili, až na inženýra. Ten řekl: „Pojmenujme ho podle velkého občana, kterého si všichni vážíme. Nazvěme jej Lincolnovým ostrovem.“

Návrh byl bouřlivě přijat. Bylo 30. března. Kolonisté nemohli tušit, že generál Grant, po němž pojmenovali sladkovodní jezero, dobude Richmond už za tři dny, 2. dubna. A ani ve snu by je nenapadlo, že prezidentu Lincolnovi zbývají dva týdny života.

14. dubna 1865 ho střelil do hlavy jižanský špion John Wilkes Booth a následujícího dne prezident zranění podlehl. To se měli kolonisté dozvědět až za dobu, která by jim připadala nekonečná, kdyby jim ji někdo prozradil v této chvíli, kdy na vrcholu Franklinovy hory, vévodící Lincolnově ostrovu, překypovali nadšením a důvěrou v budoucnost!

Kapitola 7.

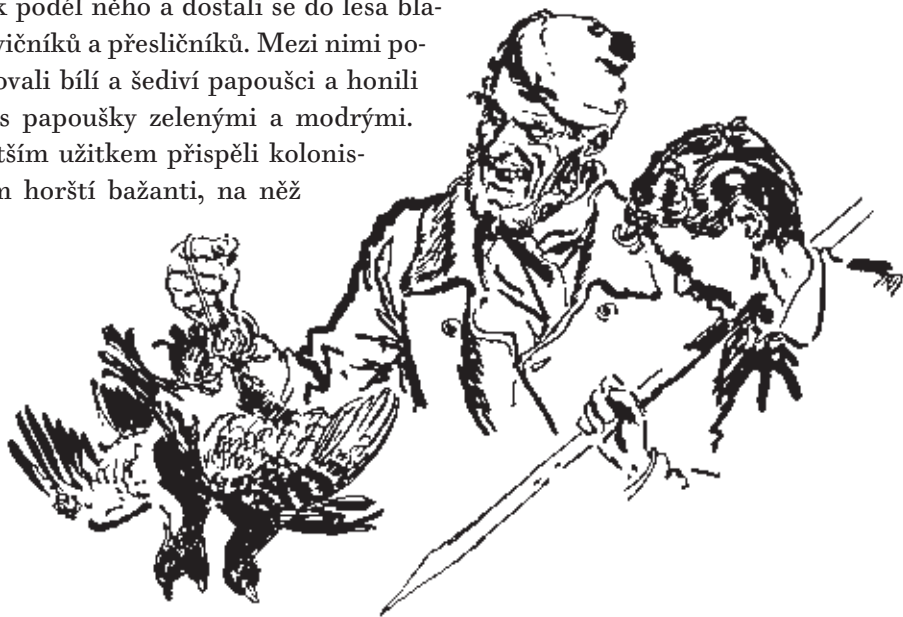
SAMI V OCEÁNU



Do Komínu se kolonisté vraceli velkou oklikou. Inženýr chtěl důkladně prozkoumat okolí, zvláště pak se chtěl podívat na Grantovo jezero, obklopené hustým lesem. Námořník si všiml, že se inženýr každou chvíli shýbá a dává si něco do kapsy.

„To je zvláštní,“ bručel si Pencroff, „ať koukám jak koukám, nevidím nic, pro co bych se chtěl sehnout!“

Cestou objevili místo, kde na povrch vycházely sirnaté páry. Ve skalní štěrbině byl pramen teplé, sírou nasycené vody. Narazili i na potok protékající podél břehů načervenalé barvy, dali mu tedy jméno Červený potok. Postupovali pak podél něho a dostali se do lesa blahovičníků a přesličníků. Mezi nimi poletovali bílí a šediví papoušci a honili se s papoušky zelenými a modrými. Větším užitkem přispěli kolonistům horší bažanti, na něž



narazili v hustých křovinách lesa. Několik jich ulovili, a nemuseli tedy mít starost o večeři. Byli by rádi ulovili i klokany, kteří tu žili ve značném množství.

„Pane Smithi,“ řekl Pencroff rozhodně, „jak vidíte, potřebujeme pušky. Dokážete je vyrobit?“

„Možná ano,“ usmál se inženýr. „Nejdřív ale přijde řada na luky a šípy. Jestli se s nimi naučíte střílet tak dobře, jako to dovedou domorodci v Austrálii, pušku nebudete potřebovat.“

„Luky a šípy,“ odtušil Pencroff. „Hračka pro malé děti!“

„Jen si nemyslete, Pencroffe,“ odporoval mu Spilett. „Luky a šípy vytvářely dějiny. Střelný prach je proti nim pouhá epizoda z nedávné doby.“

Než ale stačili vyřešit otázku vhodnosti luků a šípů pro dospělé, do děje zasáhl Top. Vrhł se do houštiny a vrátil se se zvířetem, které Harbert určil jako aguti. Je to hlodavec s výborným masem a hustou srstí, která se dobře hodí pro kožišnictví.

Potok zavedl kolonisty až ke Grantovu jezeru. Inženýr odhadl jeho obvod na třináct kilometrů.

„Je to tu krásné!“ zvolal okouzlený Gedeon Spilett. „Tady bychom se měli usadit.“

Cyrus Smith s ním souhlasil.

Inženýr byl zvědav, kudy odchází z jezera přebytečná voda. Bral v úvahu převýšení vůči mořské hladině a předpokládal, že by někde mohl být vodopád. Jeho síly by mohli využít. Zkoumali tedy obvod jezera, ale přes všechno úsilí žádný odtok nenalezli.

Bylo půl páté odpoledne a museli myslet na návrat. Vydali se po levém břehu řeky Díků a brzy došli ke Komínu. Tam zapálili oheň a Nab s Pencroffem upekli agutiho. Po večeři inženýr vytáhl z kapsy několik hrudek a položil je na zem.

„Tohle je, přátelé, železná ruda, pyrit a uhlí. Toto je hrnčířská hlína a zde je vápno. Příroda nám to nabízí a je na nás, jak to zpracujeme. Začneme zítřkem.“

Hned nazítří ráno rozhodl:

„Pustíme se do práce. Začneme od skutečného začátku, a tím je...“

„Pořádná postel,“ navrhl Pencroff.

„Ne. Pec!“

„K čemu ji budeme potřebovat?“

„Například k výrobě nádob.“

„Hmm,“ poznamenal Pencroff. „Z čehopak ji postavíme?“

„Z cihel.“

„A z čeho cihly?“

„Z hlíny. Do práce, přátelé! Cihly budeme vyrábět přímo na místě. Pec nám poslouží i k přípravě jídla.“

„Nemáme zbraně,“ poznamenal novinář. „S jídlem bude potíž.“

„Kdyby byl aspoň nůž...“ vzdychl námořník.

„Co by bylo pak?“

„Udělal bychom si luky a šípy,“ odpověděl inženýrovi námořník, který se s myšlenkou užitečnosti luků a šípů už smířil.

„Ano, nůž...“ opakoval zamyšleně inženýr. Pak si všiml Topa, který tu pobíhal kolem nich. Přivolał ho k sobě, vzal mu hlavu do dlaně, odepjal mu obojek, zlomil ho vedví a podal ho námořníkovi:

„Tady máte nůž, Pencroffe.“

Obojek byl z kalené oceli. Pencroff se ujal úkolu ocel vybrousit a dvě hodiny bylo slyšet, jak přejíždí kovem po kamenech, nejdříve drsných, později jemnějších.

Výsledkem jeho práce byly dva nože, dostatečně ostré. Stačilo je zasadit do dřeva. Všichni měli z prvních nástrojů velkou radost.

Cyrus Smith se pak vypravil na místo, na kterém našel cihlářskou hlínu. Cestou Harbert objevil strom, který jihoameričtí indiáni využívají na výrobu luků a šípů. Říkají mu crejimba a má pružné rovné větve. Pencroff pomocí no-



vého nože v krátké chvíli vyrobil dva silné luky. Zhotovit šípy bylo snadné. Tětvu vyrobili z vláken, jež našli v kůře ibišku.

Po krátké době došli na místo, kde inženýr našel ložisko cihlářské hlíny. Bylo jí zde víc než dost. Hned se pustili do práce. Mísili hlínu s pískem, změkčovali ji vodou a zpracovávali ji nohama i rukama. Kusem zašpičatělého dřeva pak hliněné pláty řezali na stejné kostky. Pěti kolonistům stačily dva dny na výrobu tří tisíc cihel. Naskládali je na sebe tak, aby mohly proschnout. Po třech čtyřech dnech je vypálí.

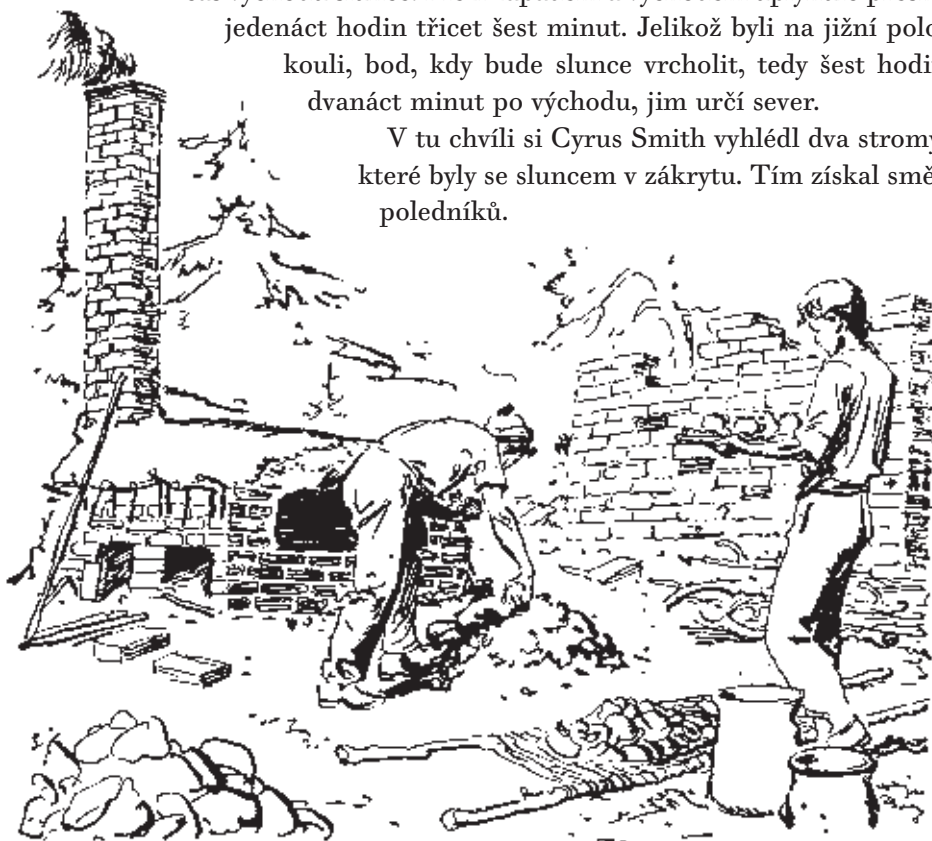
Druhého dubna stanovil Cyrus Smith za den, kdy určí světové strany. Využil toho, že Gedeon Spilett měl velmi přesné hodinky, na nichž se zachoval čas nařízený v Richmondu.

„Pečlivě hodinky natahujte, v pravidelnou dobu, Spilette,“ požádal novináře. „Přesný čas je pro nás nedocenitelný poklad!“

Nyní měli Spilettův přesný čas využít.

Večer inženýr zaznamenal čas západu slunce nad obzorem a ráno přesný čas východu slunce. Mezi západem a východem uplynulo přesně jedenáct hodin třicet šest minut. Jelikož byli na jižní poloce kouli, bod, kdy bude slunce vrcholit, tedy šest hodin dvanáct minut po východu, jim určí sever.

V tu chvíli si Cyrus Smith vyhlédl dva stromy, které byly se sluncem v zákrytu. Tím získal směr poledníků.



Samozřejmě se nezabývali jen astronomickým pozorováním. Bylo třeba nasbírat palivo nezbytné k vypálení cihel. Pencroff pilně lovil a šlo mu to dobře, protože Top ulovil dikobraza. Ostatné zvíře se sice nehodilo k jídlu, ale poskytl dostatek ostrých hrotů pro šípky. Papouščí pera se zase hodila k tomu, aby šípům zajistila stálost letu. Harbert s novinářem se brzy stali vynikajícími střelci a Komín zásobovali pernatou i srstnatou zvěří. Ulovená zvířata pekli anebo udili. Těšili se, až bude možné pokrmy také vařit, ale k tomu potřebovali hrnce a ty si nedokážou vyrobit dřív, než postaví pec. Dbali i o své obydlí. Třebaže inženýr nepředpokládal, že v jeskyni zůstanou nadlouho, zhotovili si pohodlná lůžka.

Cihly začali vypalovat 6. dubna. Ze syrových cihel postavili kostku s průduchy a kolem rozdělali oheň. Pálili cihly osmačtyřicet hodin. Zároveň také vypalovali vápenec, aby získali vápno do malty. K večeru 9. dubna měli dostatečné množství vypáleného vápna a několik tisíc cihel. Z nich postavili velikou pec s šestimetrovým komínem, který jí zajišťoval výborný tah. Pencroff se z pece radoval, jako by to byl zárodek továrny na výrobu nejdůmyslnějších strojů. Zhotovili si první nádoby a s nimi se vrátili do Komína 15. dubna. Cestou nalezl inženýr velmi užitečnou rostlinu. Byl to pelyněk čínský, který se v usušeném stavu chová jako ten nejlepší troud ke snadnému rozdělávání ohně. Toho večera měli poprvé po dlouhé době nejen pečenou, ale i vařenou stravu – Nab připravil pečení i uzenou kabii a jako přílohu vařené hlízy připomínající ságo.



Po večeri se všichni vypravili na pobřeží. Nad jižním obzorem obdivovali Jižní kříž. Inženýr pozoroval souhvězdí a znovu se přeptal, zdali je skutečně 15. dubna.

„Ano, pane Smithi,“ ujistil ho Harbert.

„To znamená, že na zítřek připadá jeden ze čtyř dnů v roce, kdy se střední sluneční čas shoduje s pravým slunečním časem. Slunce projde poledníkem v pravé poledne. Máme jedinečnou příležitost stanovit zeměpisnou délku s přesností několika stupňů.“

„Bez přístrojů?“ divil se Spilett.

„Ano,“ přisvědčil Cyrus Smith. „Zeměpisnou šířku bych mohl určit podle výšky Jižního kříže nad obzorem.“

„K čemu to všechno je? Cihly chápu,“ mružel Pencroff, „ale tohle je matematika!“

„Matematika,“ obrátil se na něho Cyrus Smith s úsměvem, „která nám určí, jak daleko jsme od amerických nebo australských břehů anebo od souostrovní Tichého oceánu.“

„To znamená,“ doplnil ho Spilett, „že kdyby se ukázalo, že náš ostrov leží pár set kilometrů od obydlených končin, budeme se víc starat o stavbu lodi než o stavbu domu.“

Po návratu do Komínu si Cyrus Smith přichystal dvě rovná dřívka, která na koncích spojil tak, aby se mohla rozevírat a svírat. Na konec jednoho z nich zabodl akátový trn. Vystoupil se svým přístrojem až na planinu Výhledu a tam začal s měřením. Jedno rameno přístroje namířil na obzor a druhé na hvězdu Alfa Jižního kříže. Obě ramena určila vzdálenost Alfy od obzoru. Pomocí trnů a třetího dřívka upevnil pohyblivá ramena tak, aby si zachoval úhel. Ten mu pomůže vypočítat výšku a z ní odvodit zeměpisnou polohu. Dnes už však bylo na měření pozdě, a tak šli všichni spát.

Na 16. duben připadla toho roku Velikonoční neděle. Hned ráno začali kolonisté prát prádlo a čistit šaty. Inženýr se chystal vyrobit i mýdlo, jakmile bude mít potřebné suroviny. Uvažoval také o šití nových oděvů. Záleželo ovšem na tom, jak daleko jsou od obydlené části světa.

Den byl slunečný, takže inženýrově měření nic nebránilo. Cyrus Smith si opatřil tři a půl metru dlouhé bidlo. Jeho délku odvodil od vlastní tělesné výšky. Dále pak vyrobil olovnici a svěřil ji Harbertovi. Stanoviště pro měření zvolil šest metrů od okraje moře a sto padesát dva metry a čtyřicet centimetrů od žulové stěny. Tam zarazil bidlo do půlmetrové hloubky. Pak se postavil na takové místo, aby se vrchol tyče kryl s okrajem žulové stěny. Místo vyznačil kolíkem.





„Už chápeš, Harberte?“ zeptal se chlapce.

„Moc ne,“ připustil hoch.

„Vím, jak jsem vysoký já, a vím, jak je vysoká tyč. Nevím, jak je vysoká žulová stěna, jenže vím, jak daleko jsem zarazil tyč.“

„Začínám tomu rozumět,“ rozzářil se Harbert. „Podobné trojúhelníky, to jsme se učili ve škole! Když některé údaje znám a jeden mi chybí, snadno si ho vypočítám!“

„Výborně! Takže počítejme. Kolík je od tyče čtyři metry šestapadesát, tyč od stěny sto padesát dva metry čtyřicet. Je vysoká tři metry. Jak je vysoká stěna?“

Harbert pokrčil rameny. Inženýr se sklonil a začal črtat do písku:

$$4,56 : 152,40 = 3 : X$$

„To je přece trojčlenka!“ smál se Harbert.

„No ano, takže počítejme dál!“

$$X = (152,40 \times 3) / 4,56 = 100,26$$

Toto je pouze náhled elektronické knihy. Zakoupení její plné verze je možné v elektronickém obchodě společnosti eReading.